



FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

Masz
Głos

Z kim porozmawiać, aby stworzyć miejsce wspólne?

Wspólne bycie razem zaczyna się od rozmowy.

Jak ją rozpocząć w przestrzeniach, które istnieją fizycznie, lecz brakuje w nich ludzi tworzących wspólnotę? A jak w sytuacjach, gdy ludzie są, ale nie mają miejsca, by spotykać się regularnie i pogłębiać relacje?

Scenariusz

Co znajdziecie w scenariuszu

- Minimum teorii
- Krok po kroku
- Zamiast podsumowania

Miejsca wspólne to przestrzeń, w których ludzie nawiązują relacje, budują zaufanie i uczą się swobodnego, niezorganizowanego bycia razem. To właśnie w tych sytuacjach wyrastają pomysły i działania, ale nie jest to celem samym w sobie.

Takie rozumienie miejsc wspólnych **różni się od podejścia projektowego**, którego wiele i wielu z nas uczyło się w szkole czy poprzez działania społeczne.

Aby zacząć rozmowę o tworzeniu miejsca wspólnego, nie musisz być ekspertką, ekspertem. Wystarczy lubić działanie w grupie. Oczywiście, żeby takie miejsce mogło powstać i funkcjonować, potrzebna jest **osoba czuwająca nad całością**. Jednak im więcej osób zaangażuje się oddolnie już od początku, tym łatwiejszy stanie się proces realizacji przedsięwzięcia.

Krok 1: Rozeznanie

Zanim zaczniesz rozmawiać, zrób rozeznanie: sprawdź, czy w okolicy istnieją miejsca spotkań lub czy odbywają się spotkania jakichś grup mieszkańców.

W najbliższym otoczeniu:

- zacznij od swojej **klatki schodowej lub ulicy** (jeżeli mieszkasz na osiedlu domów jednorodzinnych). Sprawdź tablicę ogłoszeń – może znajdziesz informacje o spotkaniach? A jeżeli jej nie ma, to może w gablocie będą jakieś informacje.
- Rozejrzyj się **po osiedlu**. Jak ono wygląda – czy jest biblioteka, świetlica, dom kultury? Czy istnieje miejsce, w którym można bezpłatnie zorganizować spotkanie dla innych?

- Zwróć uwagę na **przestrzenie na świeżym powietrzu**. Czy są miejsca, które w okresie wakacyjnym są oblegane przez ludzi – ławki, skwery, place? Zastanów się, czy osoby te mają gdzie spotykać się jesienią i zimą?
- Zajrzyj do **pobliskiego centrum handlowego**. Nie wszyscy przychodzą tam na zakupy. Zwłaszcza przy złej pogodzie wiele osób spędza tam wolny czas. Powszechnym zjawiskiem jest spacerująca po galerii młodzież, bo brakuje jej alternatywnych miejsc do bycia razem.

W internecie:

- wpisz w **wyszukiwarkę** hasła: „miejsce wspólne”, „klub sąsiedzki”, „miejsce aktywności lokalnej”, „światlica wiejska”, „ogród społeczny” wraz z nazwą Twojej miejscowości. Może się okazać, że takie

miejsce już istnieje. Wtedy sprawdź, jak działa, kto z niego korzysta i czy obowiązują jakieś warunki korzystania z niego.

- Poszukaj **w mediach społecznościowych** lokalnych grupy zainteresowań, np. książkowych, opiekunów osób starszych, które spotykają się regularnie, bo łączy je wspólny temat lub potrzeba.
- Sprawdź **stronę internetową urzędu gminy**. Być może znajdziesz tam informacje, co miasto robi, aby zintegrować różne grupy mieszkanki i mieszkańców, np. młodzież, seniorów. Zajrzyj do zakładki przeznaczonej dla organizacji społecznych – sprawdź, czy działa u Ciebie Centrum Organizacji Pozarządowych. Może to być ważny partner do rozmów, zarówno jeśli miejsca już istnieją, jak i wtedy, gdy dopiero mają powstać.

- Odwiedź **stronę swojej spółdzielni mieszkaniowej lub wspólnoty mieszkaniowej**. Być może prowadzi działania animacyjne dla mieszkańców. Na dalszym etapie może stać się partnerem rozmów w tworzeniu miejsca wspólnego.

Krok 2. Pierwsze osoby do rozmowy

To, kogo zaprosić do rozmowy, zależy od tego, jaka jest Twoja motywacja działania i z kim chcesz budować wspólnotę.

Jeśli miejsca wspólnego jeszcze nie ma:

- zacznij od osób, do których Ci najbliżej. **Porozmawiaj z przyjaciółmi mieszkającymi w tym samym mieście lub innymi osobami, z którymi masz relację**. Być może część z nich będzie chciała zaangażować się w temat wspólnej przestrzeni. Jeśli nie – mogą stać się dla Ciebie bezpiecznym

gronem do omawiania pomysłów i ćwiczenia rozmów, które przeprowadzisz w kolejnych tygodniach.

- Jeżeli Twoją motywacją jest **poznanie sąsiadów lub osób mieszkających na tym samym osiedlu**, zacznij od codziennych kontaktów – zapukaj do sąsiadki, zagadaj w warzywniaku. W takich momentach możesz poruszać temat braku miejsca spotkań i zapytać, czy te osoby też to czują. Być może usłyszysz o zabieganiu, samotności czy potrzebie spędzania czasu z innymi ludźmi.
- Być może zależy Ci, **aby spędzać czas z osobami mającymi podobne wartości, cele, wiek, tożsamość**. Wtedy warto poszukać organizacji społecznych zajmujących się danym tematem. Nawet jeśli działają ogólnopolsko, mogą pomóc Ci w dotarciu do osób w Twojej okolicy.

- Sprawdź, czy w Twoim mieście działają: rada seniorów, młodzieżowa rada miasta, rada kobiet albo rada ds. równego traktowania. Na stronie urzędu miasta znajdziesz dane kontaktowe do ich przedstawicieli. Takie **ciała doradcze powstają wokół ważnych tematów lokalnych społeczności i skupiają osoby, którym zależy na wspólnym działaniu.** To właściwe środowiska do szukania sojuszników. Mogą one także wspierać w rozmowach z władzami samorządowymi.
- Dobrym tropem może być również **radny lub radna, sołtys lub sołtyska.** Mogą pomóc organizacyjnie w tworzeniu miejsca wspólnego, np. w kontakcie z samorządem czy znalezieniu odpowiedniej przestrzeni, a dzięki swoim sieciom kontaktów, wesprzeć nagłośnienie pierwszego spotkania dla mieszkańców.

Jeżeli miejsce jest, ale świeci pustkami

Miejsca wspólne są przestrzenią otwartą, w której „program” może istnieć, ale nie musi. Nie liczba wydarzeń jest tu celem, a relacje, które się tworzą między ludźmi, i zaufanie. Jeśli chcesz zacząć rozmowę o zmianie sposobu działania takiego miejsca:

- Zaczynij od rozmowy **z gospodarzem** przestrzeni. Ważne, aby prowadzić ją w sposób delikatny i z dobrymi intencjami. Możesz zapytać o jego doświadczenia i opinię, co myśli o funkcjonowaniu tego miejsca, co się sprawdza, co ma jeszcze potencjał do zmiany. Warto też zapytać, jak wyobraża sobie możliwość współdzielenia odpowiedzialności za tę przestrzeń z innymi osobami.

- Porozmawiaj z osobami, które korzystają z tego miejsca okazjonalnie. Zapytaj, czy są zainteresowani regularnymi spotkaniami, np. przy planszówkach, dzierganiu czy wspólnym oglądaniu wydarzeń sportowych. Takie proste i niewymagające aktywności pozwalają się poznać bliżej. Kluczowa jest jednak regularność spotkań, bo to ona tworzy wspólnotę.
- Wspólnie z gospodarzem, a przynajmniej za jego wiedzą, skontaktuj się z organizacją lub instytucją odpowiedzialną za dane miejsce. Być może przestrzeń jest utrzymywana ze źródeł zewnętrznych i wiąże się z koniecznością realizacji określonego programu lub osiągnięcia konkretnych wskaźników. Wtedy warto się wspólnie zastanowić, jak można pogodzić te formalne wymagania z potrzebą większej otwartości i miejsca i budowania relacji.

Krok 3. Co dalej po pierwszej rozmowie i rozeznaniu tematu

Gdy poznasz lokalny kontekst, miejsce i osoby zaangażowane w temat, przejdź do kolejnego etapu. W zależności od sytuacji w Twojej okolicy mogą to być:

- **wspólna rozmowa z interesariuszami** – zaproś osoby, z którymi udało Ci się nawiązać relację w drugim kroku. Nie musi to być duża grupa. Ważniejsza od liczby uczestników jest jakość rozmowy. Najlepiej sprawdza się kameralne grono, około 12–16 osób (dobrze, jeśli liczba uczestników jest parzysta, bo to ułatwia pracę w parach lub małych, 3–4-osobowych grupach). W takiej atmosferze łatwiej przeprowadzić burzę mózgow dotyczącą celów i pierwszych działań dla Waszego miejsca wspólnego.

- **diagnoza polityk publicznych** – równolegle sprawdź najważniejsze dokumenty uchwalane przez samorząd lokalny [1].
Zobacz, czy jest w nich mowa o budowaniu odporności społecznej, wzmacnianiu więzi, przeciwdziałaniu wykluczeniu czy działaniach międzypokoleniowych. Warto także przyjrzeć się, na ile te deklaracje przekładają się na konkretne, zaplanowane działania. Takie zapisy mogą stać się ważnym argumentem w rozmowach o sfinansowaniu miejsca wspólnego.

[1] Przykładowe dokumenty, które w gminach mogą mieć różne tytuły, przykładowe: Strategia Rozwoju Gminy, Plan Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Lokalny Program Rewitalizacji i inne.

Szybka instrukcja dla zabieganych

1. Zaczynij od rozeznania – czy w Twojej okolicy działa miejsce otwarte na pomysły mieszkańców, łatwo dostępne i bezpłatne. Jaki jest „próg wejścia” – kto może z niego skorzystać i na jakich zasadach.

2. Zastanów się, z kim chcesz tworzyć miejsce. Czy zależy Ci przede wszystkim na osobach z którymi dzielisz doświadczenia, czy ważniejsze jest poznanie nowych osób.

3. Jeżeli miejsce już jest i niewiele lub za dużo się w nim dzieje, ale brakuje przestrzeni na swobodne spotkania, porozmawiaj z gospodarzem, a potem z użytkownikami miejsca, na końcu skontaktuj się z instytucją lub osobą finansującą jej działanie.

Oprac.: Sylwia Żulewska, koordynatorka akcji Masz Głos z Pracowni Zrównoważonego Rozwoju.

2026

Zamiast podsumowania